

بسمه تعالی

آیین نامه اخلاق در انتشار آثار پژوهشی

براساس توصیه نامه کمیته بین المللی سردبیران مجلات پزشکی (ICMJE) نسخه سال ۲۰۱۷

و راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی نسخه سال ۱۳۹۶

به سرپرستی:

دکتر علی کبیر

رئیس مرکز تحقیقات هوش مصنوعی در سلامت

تهیه کنندگان:

حسام مصوری

فاطمه صالحی

مرکز تحقیقات هوش مصنوعی در سلامت، دانشگاه علوم پزشکی ایران

مهر ۱۴۰۳

مقدمه

در مرکز هوش مصنوعی در سلامت دانشگاه علوم پزشکی ایران، ما به حفظ بالاترین استانداردهای صداقت، مسئولیت‌پذیری و تعالی در تحقیقات پزشکی و نشر علمی متعهد هستیم. کار ما گواهی بر اهتمام جمعی و صلابت علمی بوده، فلذا این که سهم هر فرد به نحو مناسب و دقیق به رسمیت شناخته شود، حائز اهمیت بالایی است. نویسندگی، اعتبار را به همراه و تبعات مهم دانشگاهی، اجتماعی و مالی را به دنبال دارد؛ همچنین بیانگر مسئولیت و پاسخگویی برای کارهای منتشر شده است.

هدف از این دستورات عملیاتی معیارهای واضح و اخلاقی برای نویسندگی مقالات نگارش شده تحت نظر مرکز تحقیقات هوش مصنوعی در سلامت است تا تمام افرادی که سهمی عمده از نظر فکری و عملی در مطالعات داشته‌اند، به درستی شناخته شوند. این آیین‌نامه بر پایه توصیه‌نامه کمیته بین‌المللی سردبیران مجلات پزشکی (ICMJE) نسخه سال ۲۰۱۷ و راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی نسخه سال ۱۳۹۶ تهیه شده و بر اساس زمینه و محیط همکاری مختص به مرکز تحقیقات هوش مصنوعی در سلامت تطبیق داده شده‌اند.

فصل ۱- شرایط نویسندگی مقالات و آثار علمی

ماده ۱-۱- فردی نویسنده یک مقاله محسوب می‌شود که چهار شرط زیر را به طور همزمان دارا باشد. شرط‌های ۱ و ۲ دارای زیرمجموعه‌هایی هستند که بین آن‌ها عبارت «یا» وجود دارد که نشان دهنده این امر است که دارا بودن هر یک جهت حصول شرط‌های ۱ یا ۲ کفایت می‌کنند. بین شرط‌های اصلی ۱ تا ۴ عبارت «و» وجود دارد که تأکید می‌کند نویسنده مقاله باید هر چهار شرط ۱ و ۲ و ۳ و ۴ را به صورت همزمان دارا باشد:

شرط اول: فرد باید همکاری مؤثر و قابل توجهی در حداقل یکی از زیرمجموعه‌های زیر داشته باشد:

- ۱) ارایه ایده پژوهشی (یا)
- ۲) طراحی مطالعه (یا)
- ۳) جمع‌آوری داده‌ها (یا)
- ۴) آنالیز و تفسیر داده‌ها

شرط دوم: تهیه پیش‌نویس مقاله یا بازبینی موثر محتوایی (critically revision)

فرد باید در نوشتن نسخه اولیه دستنوشته یا در بازبینی و مرور نقادانه آن همکاری کند، به گونه‌ای که متن از لحاظ محتوای علمی دستخوش تغییر و تکامل شود. واضح است افرادی واجد این شرط می‌شوند که صلاحیت علمی لازم برای مرور نقادانه را بر اساس تجربه علمی و سابقه تحصیلی یا کاری خود داشته باشند.

شرط سوم: تایید نهایی آخرین فرمت قابل چاپ مقاله

فرد باید نسخه‌ی نهایی دستنوشته را قبل از انتشار مطالعه و آن را تأیید کرده باشد.

شرط چهارم: تضمین صحت انجام و محتوای کلیه بخش‌های مقاله اعم از روش اجرا، آنالیز آماری و محتوای علمی مقاله

فرد باید مسؤولیت پاسخگویی در مقابل کلیه جنبه‌های انجام پژوهش منجر به مقاله از جمله مسؤولیت رعایت دستورالعمل‌ها و راهنماهای عمومی و اختصاصی اخلاق در پژوهش مصوب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در طراحی، انجام و انتشار مقاله را بپذیرد، به گونه‌ای که بتواند به کلیه سؤالات مطرح شده در مورد صحت محتوای پژوهش و نوشتار آن پاسخ دهد. فرد باید یا خود مراحل گوناگون کار را با رعایت استانداردهای علمی، فنی و اخلاقی انجام داده باشد یا از درستکاری و توانمندی علمی کسانی که مراحل مختلف کار را انجام داده‌اند اطمینان خاطر داشته باشد.

چنانچه شخصی در تمامی مراحل فوق شرکت داشته باشد، جایگاه این نویسنده بر اساس میزان مشارکت معین می‌شود.

- تبصره ۱-** حذف نام فرد یا افرادی که شرایط چهارگانه نویسندگی مقاله را دارند از لیست نویسندگان ممنوع است.
- تبصره ۲-** اضافه کردن نام فرد یا افرادی که شرایط چهارگانه نویسندگی را ندارند در لیست نویسندگان ممنوع است.
- تبصره ۳-** مسؤولیت اخلاقی و حقوقی ذکر نام افرادی که بدون داشتن همه شروط نویسندگی نامشان در زمره نویسندگان مقاله آمده یا با وجود داشتن شروط نویسندگی نامشان از لیست نویسندگان حذف شده، با همه نویسندگان مقاله است.
- تبصره ۴-** الزام به دارا بودن شرایط نویسندگی در مورد تیم‌های پژوهشی که دارای اعضای متعدد است نیز صدق می‌کند و صرف عضویت در گروه پژوهشی یا وجود نام فرد به عنوان همکار طرح پژوهشی شرایط لازم برای نویسنده بودن را ایجاد نمی‌کند، اگرچه تمام افرادی که معیارهای مندرج در شرط ۱ ماده ۱-۱ را دارند، حتی اگر همکاری خود را با آن مرکز یا تیم پژوهشی قطع کرده باشد، لازم است با رعایت سایر شرایط نویسندگی، فرصت مشارکت به عنوان نویسنده را پیدا کنند و سابقه این موضوع باید صورت مکتوب ثبت شود.
- تبصره ۵-** در مقالاتی که از پایان‌نامه‌های دانشجویی منتج می‌شوند نیز، نویسندگان اعم از دانشجوی مربوطه، استاد(ان) راهنما، استاد(ان) مشاور و غیره باید کلیه شروط چهارگانه ذکر شده در ماده ۱-۱ را دارا باشند.
- تبصره ۶-** صرف همکاری در اموری مانند تهیه و تامین بودجه پژوهشی، ارائه مشاوره‌های مقطعی از جمله مشاوره آماری و روش‌شناسی، ایجاد یا در اختیار قرار دادن امکانات آزمایشگاهی، انجام آزمایشات مربوط به بیماران یا نمونه‌های پژوهشی یا ارجاع و معرفی بیماران به پژوهشگران برای شرکت در پژوهش، شرایط کافی برای درج نام انجام دهنده در لیست نویسندگان مقاله منتج از فعالیت پژوهشی را ایجاد نخواهد کرد؛ حتی اگر افراد حق الزحمه‌ای برای ارائه‌ی خدمت مذکور دریافت نکرده باشند.
- تبصره ۷-** از کلیه افرادی که در حمایت، طراحی، اجرا، نوشتن یا سایر مراحل تحقیق و پژوهش همکاری داشته‌اند ولی همه‌ی چهار شرط لازم جهت نویسندگی را ندارند، باید در قسمت «تقدیر و تشکر – acknowledgements» سپاسگزاری شود. توصیه می‌شود که نویسنده مسئول برای قدردانی از تمامی این افراد اجازه قدردانی را کسب کنند.
- تبصره ۸-** افرادی که سهم آن‌ها نویسندگی نیست، ممکن است به صورت جداگانه یا با یکدیگر به عنوان گروهی تحت یک عنوان (به عنوان مثال «محققان بالینی» یا «محققان مشارکت کننده») ذکر شوند و سهم آن‌ها باید مشخص شود (به عنوان مثال به عنوان مشاورین علمی، بررسی نقادانه پروپوزال طرح، اطلاعات جمع‌آوری شده، فراهم کردن و مراقبت بیماران مطالعه، مشارکت در نگارش یا ویرایش فنی مقاله).

ماده ۱-۲- داشتن مسئولیت اجرایی از جمله ریاست بخش، گروه، دانشکده، مرکز تحقیقاتی یا داشتن هرگونه سمت کارشناسی و مدیریتی در هر سطحی به خودی خود منجر به مالکیت داده‌های موجود در آن مجموعه و ایجاد حق نویسندگی و لذا درج نام در لیست نویسندگان مقالات منتج شده از آن داده‌ها نخواهد شد.

تبصره - هرگونه اجبار یا الزام مستقیم و غیر مستقیم افراد مراجعه کننده برای استفاده قانونی از اطلاعات، نمونه‌ها و داده‌های موجود در مراکز و موسسات از جمله مراکز بهداشتی، بیمارستان‌ها و مانند آن، برای فرار دادن نام فرد یا افراد مشخص در زمره نویسندگان مقاله، سوء استفاده از موقعیت بوده و تخلف پژوهشی محسوب می‌شود.

ماده ۱-۳- در صورت مخالفت یک یا چند نفر از پژوهشگران دارای شرایط نویسندگی بالقوه نویسندگی با نوشتن و انتشار مقاله حاصل از طرح تحقیقاتی یا پایان نامه، ارسال و چاپ مقاله توسط سایر نویسندگان تنها در صورتی ممکن خواهد که با درخواست آن دسته همکاران که مایل به انتشار نتایج پژوهش هستند، موضوع در کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاهی بررسی و مجوز چاپ مقاله صادر شود. در صورت اخذ مجوز، قرار دادن نام افراد فاقد شروط مندرج در ماده ۱-۱، از جمله فرد مخالف، در مقاله ممنوع است مگر این که افراد مذکور با انتشار موافقت کرده و شرایط نویسندگی را حاصل کنند.

تبصره - در صورتی که دسترسی به برخی از افراد که می‌توانند حائز شرایط نویسندگی شوند، ممکن نباشد، لازم است آن دسته از نویسندگان که مایل به انتشار مقاله هستند، تمام تلاش خود را برای دسترسی به فرد مذکور به عمل آورند و در صورتی که فرد یا افراد مذکور باز هم در دسترس نباشد، دستنوشته تنها در صورتی قابل انتشار خواهد بود که این موضوع مورد تایید کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاه محل فعالیت نویسنده اول یا نویسنده طرف مکاتبه باشد. در هر حال نام هیچ فردی بدون اطلاع وی و تایید متن نهایی دستنوشته نباید در لیست نویسندگان قرار بگیرد.

ماده ۱-۴- نویسنده طرف مکاتبه (که اصطلاحاً نویسنده مسئول نامیده می‌شود) یکی از نویسندگان دستنوشته است که به دلیل جایگاه علمی و نقش خود در مطالعه (برای مثال، مجری اصلی طرح یا استاد راهنمای اول پایان نامه) از سوی سایر نویسندگان، مسئولیت مکاتبات و پاسخگویی به ابهامات و ایرادات مطرح شده در مورد دستنوشته یا مقاله و انتقال نظرات و مکاتبات مهم به سایر نویسندگان و تنظیم روابط بین نویسندگان را به عهده دارد.

تبصره ۱- به کار بردن عنوان نویسنده مسئول به این مفهوم نیست که نویسنده طرف مکاتبه به تنهایی مسئول صحت پژوهش و گزارش آن است. این مسئولیت به عهده تک تک نویسندگان است. با توجه به سوء برداشت‌هایی که ممکن است در استفاده از لفظ نویسنده مسئول ایجاد شود، استفاده از عنوان «نویسنده طرف مکاتبه» برای این جایگاه مناسب‌تر است.

تبصره ۲- در پژوهش‌های کلان ملی و بین‌المللی که توسط یک تیم پژوهشی بزرگ و با تعداد زیاد پژوهشگر انجام شده‌اند و نقش نویسندگان در نوشتن مقاله منحصر به یک بخش محدود و تخصصی بوده است، مسئولیت هر یک از نویسندگان، به قسمت تخصصی مربوط به خود وی محدود می‌شود.

تبصره ۳- نویسنده طرف مکاتبه یکی از نویسندگان مقاله است که توان علمی و وقت کافی جهت ایجاد ارتباط لازم بین سایر نویسندگان و مجلات علمی را داشته باشد. استاد راهنمای اول و مجری اصلی طرح‌های تحقیقاتی اولویت دارند به عنوان نویسنده طرف مکاتبه شناخته شوند مگر اینکه شرایط داشتن این جایگاه از جمله وقت کافی برای انجام شرح وظایف نویسنده طرف مکاتبه را نداشته باشند، لذا داشتن رتبه دانشگاهی بالاتر یا توان علمی بیشتر در این زمینه الزامی نیست. اگرچه توصیه می‌شود فردی که جایگاه علمی تثبیت شده‌ای در حوزه‌ی مربوطه دارد این وظیفه را به عهده بگیرد.

تبصره ۴- مجلات در موارد خاص و استثنایی این اختیار را دارند که امکان درج نام بیش از یک نفر به عنوان نویسنده اول یا طرف مکاتبه را فراهم کنند. در این راستا لازم است، نشریه سیاست‌های شفافیت در این مورد اتخاذ و اعلام کند در مورد هر مقاله که بیش از یک نویسنده اول یا نویسنده طرف مکاتبه، دارد لازم است علت این تصمیم به صورت روشنی در زیرنویس همان صفحه توضیح داده شود.

ماده ۱-۵- ترتیب نام‌ها در بخش نویسندگان مقاله بر اساس میزان مشارکت هر یک از افراد و از طریق توافق جمعی آنان مشخص می‌شود و عواملی مانند رتبه دانشگاهی، افراد جایگاه، علمی شهرت ملی و بین‌المللی نویسندگان نقشی در ترتیب نام‌ها نخواهد داشت.

تبصره ۱- فردی که بیشترین سهم را در فعالیت‌های مندرج در شرط ماده ۱-۱ داشته است نویسنده‌ی اول خواهد بود. در مورد پایان‌نامه‌های دانشجویی که دانشجو نسخه اولیه دستنوشته را تهیه کرده باشد نویسنده اول دانشجو است.

تبصره ۲- مناسب‌تر است که نام نویسنده‌ی طرف مکاتبه به عنوان نویسنده آخر نوشته شود.

تبصره ۳- در صورت عدم توافق نویسندگان در مورد ترتیب قرار گرفتن نام‌ها در لیست نویسندگان لازم است درخواستی توسط نویسندگان با ذکر دقیق میزان همکاری هر فرد به کمیته پژوهشی مرکز تحقیقات هوش مصنوعی در سلامت ارسال شود. کمیته پژوهشی با بررسی میزان همکاری افراد، چینی برای اسامی پیشنهاد خواهد کرد که براساس -ولی نه دقیقاً مطابق- جدول ۱ که در انتهای این آیین‌نامه آورده شده خواهد بود. بدیهی است که سهم‌های مشخص شده در جدول شماره ۱ برای مقالات مختلف متفاوت خواهد بود (مثلاً سهم آنالیز آماری گزارش موردی در مقابل مرور نظام‌مند). رای کمیته پژوهشی مرکز تحقیقات لازم الاجرا نبوده و صرفاً پیشنهادی است.

تبصره ۵- در صورت عدم توافق نویسندگان در مورد ترتیب قرار گرفتن نام‌ها در لیست نویسندگان بعد از رای کمیته پژوهشی مرکز تحقیقات هوش مصنوعی در سلامت، لازم است درخواستی با امضای تمامی نویسندگان با ذکر دقیق میزان همکاری هر فرد به کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاه تصویب کننده‌ی طرح پژوهشی منجر به تولید دستنوشته مربوطه ارسال شود. رای کمیته مذکور برای همه ذینفعان لازم الاجرا خواهد بود.

ماده ۱-۶- ذکر وابستگی آکادمیک غیرواقعی به هر دلیلی از جمله برای افزایش صوری انتشارات مرکز تحقیقاتی، مؤسسه یا دانشگاه خاص از نظر اخلاقی غیر قابل قبول و تخلف پژوهشی محسوب می‌شود.

تبصره ۱- لازم است نویسنده وابستگی سازمانی خود را به مؤسسه‌ای که در زمان ارسال دستنوشته در آن فعالیت دارد، اعلام کند؛ حتی اگر در فاصله زمانی انجام پژوهش یا ارسال دستنوشته وابستگی سازمانی پژوهشگر تغییر کرده باشد. در صورتی که نویسنده به مؤسسه محل انجام پژوهش تعهدی مبنی بر استفاده از وابستگی زمان انجام پژوهش داشته باشد، لازم است هر دو وابستگی نویسنده ذکر شود.

تبصره ۲- لازم است اعضای هیئت علمی و پژوهشگران دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی در هنگام ذکر وابستگی سازمانی و آدرس خود در مقالات، حتی المقدور از پست الکترونیک دانشگاهی و رسمی استفاده کنند.

فصل ۲- مصادیق تخلف پژوهشی در گزارش و انتشار آثار علمی

ماده ۲-۱- هرگونه انحراف از اصول اخلاقی پذیرفته شده در نگارش متن آثار علمی و پژوهشی از جمله ساختن (جعل) داده‌ها شامل ارائه نتایجی که مبتنی بر یک پژوهش واقعی نیستند دست کاری داده‌های حاصل از پژوهش شامل اجتناب از ذکر برخی یافته‌های پژوهش به ویژه در مورد عوارض نامطلوب در کارآزمایی‌های بالینی یا دستکاری در تصاویر و سرقت معنوی یا ادبی، فریبکاری محسوب می‌شود و مصداق تخلف پژوهشی است.

ماده ۲-۲- سرقت معنوی عبارت است از استفاده از تمامی یا قسمتی از مطالب یا ایده‌های منتشر شده یا منتشر نشده ی فرد یا افراد دیگر بدون ذکر منبع به روش مناسب یا عدم کسب اجازه از مالک معنوی در موارد ضروری.

ماده ۲-۳- استفاده از اصل یا ترجمه‌ی متن منتشر شده دیگران در دستنوشته باید بر طبق ضوابط زیر انجام شود:

- ۱) در صورت استفاده از شکل جدول پرسشنامه و یا بخش قابل توجهی از متن مورد نظر یا ترجمه‌ی آن، به صورت آوردن عین آن متن باید علاوه بر آوردن متن در داخل گیومه و ذکر منبع از مالک معنوی متن اولیه اجازه کتبی اخذ شود.
- ۲) در صورت استفاده از بخش جزئی از متن مورد نظر یا ترجمه‌ی آن به صورت آوردن عین آن متن، باید متن مورد نظر در داخل گیومه آورده شود و منبع آن ذکر شود.
- ۳) در صورت استفاده از متن مورد نظر یا ترجمه‌ی آن به صورت نقل به مضمون، جمع بندی نتیجه گیری یا برداشت ایده، باید منبع آن ذکر شود نقل به مضمون نباید به گونه‌ای باشد که با منظور نویسنده (گان) اصلی و روح کلی نوشته‌ی آن‌ها منافات داشته باشد.

تبصره ۱- اگر بخشی از متن که مورد استفاده قرار می‌گیرد به صورت جزئی مثلاً در حد تغییر چند کلمه یا آوردن معادل آن‌ها یا تغییر زمان افعال تغییر کند، باز هم شامل موارد مربوط به آوردن عین متن (بند ۱ و ۲ از ماده ۲-۳) می‌شود.

تبصره ۲- مندرجات این ماده در مورد مطالب منتشر شده قبلی خود نویسنده (گان) دستنوشته نیز صادق است.

تبصره ۳- ارجاع در نوشتن مقاله باید بر اساس موازین علمی باشد و هرگونه ارجاع غیرضروری به خود یا دیگران به قصد بالا بردن تعداد ارجاعات نادرست است.

تبصره ۴- برای تشخیص سرقت معنوی یا ادبی لازم است متن توسط کارشناس مرتبط بررسی شود. صرف تکیه بر درصد کپی برداری که توسط نرم افزارهای مربوطه گزارش می‌شود بدون بررسی کارشناسی و در نظر گرفتن مندرجات این راهنما صحیح نیست.

ماده ۲-۴- تمام محققین موظفاند در صورت اطمینان از وقوع هرگونه فریبکاری در مراحل مختلف طراحی، اجرا و انتشار نتایج پژوهش، موارد را با رعایت حداکثر محرمانگی حسب مورد به معاونت پژوهشی مرکز تحقیقات هوش مصنوعی در سلامت یا پژوهشگران مورد نظر یا کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاه اطلاع دهند.

تبصره: تا پیش از محرز شدن وقوع فریبکاری توسط کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاهی معتبر که صلاحیت رسیدگی به تخلفات پژوهشی را دارد موضوع باید به صورت کاملاً محرمانه پیگیری شود به طوریکه اشخاص غیرمرتبط از مطرح شدن احتمال آن یا بررسی‌های در حال انجام مطلع نشوند.

ماده ۲-۵- دستکاری در تصاویر که به معنای هر نوع دستکاری در انواع عکسهای رادیولوژی پاتولوژی، آزمایشگاهی، تصاویر میکروسکوپی و غیره است و منجر به فریب خوانندگان از طریق نمایش تصاویر غیر واقعی یا القا وجود یافته‌های غیر واقعی در تصاویر می‌شود مصداق فریبکاری تلقی شده و تخلف پژوهشی به حساب می‌آید.

تبصره - دستکاری در پشت زمینه عکس‌ها پاک کردن یا اضافه کردن یک ویژگی خاص و یا دستکاری غیرمعمول و بیش از حد در رنگ‌ها یا شفافیت عکس‌ها که به قصد فریب خوانندگان صورت می‌گیرد از مصادیق این عمل غیر اخلاقی است.

ماده ۲-۶- ارسال و انتشار همپوشان دستنوشته‌ها در یک مجله یا مجلات مختلف ممنوع است و تخلف پژوهشی محسوب می‌شود.

تبصره ۱- ارسال دستنوشته‌ای که حاوی حجم قابل توجهی از اطلاعات یک مقاله‌ی منتشر شده یا در حال بررسی باشد برای بررسی جهت انتشار به عنوان مقاله پژوهشی جدید نادرست است حتی اگر به مقاله‌ی قبلی ارجاع داده باشد یا مقاله‌ی قبلی به نویسنده (گان) همین دستنوشته تعلق داشته باشد.

تبصره ۲- تغییرات مختصر در ترتیب نام نویسندگان یا در عنوان مقاله یا در خلاصه مقاله نیز مجوز چاپ مجدد مقاله نیست.

تبصره ۳- اگر یک نشریه‌ی چاپی یا الکترونیک در حال بررسی یک دستنوشته برای انتشار آن باشد، ارسال همان دستنوشته به نشریه‌ی دیگر نادرست است.

تبصره ۴- در مواردی که انتشار به صورت همزمان چاپی و الکترونیک صورت می‌گیرد هر دو نسخه چاپی و الکترونیک برای نوشتن منابع باید یک آدرس واحد داشته باشند.

تبصره ۵- اگر نویسنده (گان) تصمیم بگیرند به هر دلیلی دستنوشته‌ی خود را که در دست بررسی برای انتشار در یک نشریه است برای نشریه‌ی دیگری ارسال نمایند، باید ابتدا انصراف خود را از انتشار آن به صورت کتبی به نشریه‌ی اول اعلام نمایند. این کار حداکثر تا پیش از اعلام پذیرش دستنوشته برای انتشار در نشریه‌ی اول، امکان پذیر است.

تبصره ۶- اگر سردبیران چند نشریه تصمیم بگیرند که به طور مشترک مقاله‌ای را منتشر کنند در صورتی که این اقدام در راستای تأمین سلامت جامعه باشد و نیز مراتب به طور شفاف به خوانندگان آن نشریات اطلاع رسانی شود، مشروط به تعیین تکلیف کلیه‌ی حقوق مادی و معنوی مرتبط، این کار بلامانع است.

تبصره ۷- چاپ یک مقاله به دو یا چند زبان مختلف در صورتی مجاز است که سردبیران همه مجلات ذی نفع از روند مربوطه آگاهی و رضایت داشته باشند و به علاوه در مقاله دوم و بعد از آن به خوانندگان اعلام شود که مقاله قبلاً یک یا چند بار به زبان (زبان‌های) دیگری منتشر شده است (به همراه آدرس مقاله یا مقالات قبلی، سال چاپ و شماره صفحات مربوطه).

تبصره ۸- در صورتی که خلاصه مقاله قبلاً در کنگره‌ها یا سمینارها به صورت شفاهی یا پوستر ارائه شده باشد، متن کامل مقاله را می‌توان بعداً به چاپ رساند. در مواردی که کنگره مذکور خلاصه مقاله را در یک مجله علمی منتشر کرده باشد لازم است که به مسؤولین مجله اطلاع رسانی کافی در مورد چاپ خلاصه مقاله شده باشد و اطلاعات مذکور به صورت شفاف در کنار مقاله اصلی به خوانندگان نیز منتقل شود.

تبصره ۹- خلاصه مقاله‌ای که به همایش ارسال می‌شود اگر قبلاً به صورت خلاصه یا مقاله‌ی کامل منتشر شده باشد، باید مراتب به اطلاع دبیر کنگره رسانده شود.

ماده ۲-۷- تعارض منافع عبارت است از وجود هرگونه منفعت مالی و غیرمالی که احتمال دارد نویسنده (گان) را در اظهار صادقانه‌ی نظر خود تحت تأثیر قرار دهد. اگر چه وجود تعارض منافع به خودی خود ایرادی اخلاقی برای یک مقاله محسوب نمی‌شود، اما نویسنده(گان) یک مقاله باید هرگونه تعارض منافع خود را که از نگاه مخاطبین پوشیده است به جز موارد بدیهی، در متن یا انتهای متن مقاله به طور شفاف اعلام کنند. از جمله این موارد معرفی شفاف منابع تأمین هزینه‌های پژوهش و نگارش مقاله توسط نویسنده (گان) است.

ماده ۲-۸- قرارداد بین پژوهشگران و حامیان مالی پژوهش نباید در بردارنده هر گونه شرطی مبنی بر منع اعلام تعارض منافع در مقاله و یا تعهدی برای حذف یا عدم انتشار یافته‌هایی که از نظر حمایت کننده‌ی پژوهش مطلوب نیستند باشد. پژوهشگران موظفاند از پذیرفتن چنین شروطی در زمان عقد قرارداد اجتناب کنند.

تبصره - دلایلی نظیر حساسیت موضوع مورد مطالعه یا ایجاد تبعات منفی نمی‌تواند مستند محدود کردن پژوهشگران در انتشار نتایج حاصل از پژوهش باشد؛ مگر اینکه کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاهی مربوطه در زمان تصویب طرحنامه پژوهش انتشار نتایج پس از انجام پژوهش را مشروط به اخذ مجوز مجدد از کمیته کرده و این شرط در زمان تصویب پژوهش توسط کمیته اخلاق دانشگاهی به صورت مکتوب به اطلاع پژوهشگر رسیده باشد. تصمیم کمیته اخلاق دانشگاهی برای ایجاد این محدودیت قابل اعتراض به کمیته‌ی ملی اخلاق در پژوهش‌های زیست پزشکی است.

ماده ۲-۹- انتشار نتایج حاصل از پژوهش‌ها پیش از آن که در نشریات دارای مرورهمتا به چاپ رسیده باشند، از طریق رسانه های عمومی نادرست است مگر در مواردیکه به واسطه‌ی اهمیت ویژه برای سلامت عمومی انتشار تمامی یا بخشی از نتایج یک پژوهش از سوی مراجع سیاستگذار، ضروری دانسته شود.

ماده ۲-۱۰- نویسندگان در انتخاب مجلات علمی برای انتشار مقالات خود دارای اختیار و آزادی عمل هستند و هرگونه اجبار افراد برای انتشار مقالات در مجلات خاص با اهدافی از جمله بالا بردن اعتبار مجلات علمی دانشگاه یا مؤسسه ممنوع است.

ماده ۲-۱۱- لازم است هیات ممیزه دبیرخانه‌های جشنواره‌های ملی بین المللی هیات‌های جذب اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها و سایر موسساتی که بر اساس مقالات ارائه شده توسط افراد و موسسات به آن‌ها درجه رتبه، اعتبار یا تشویقی می‌دهند، در مراحل ارزیابی و امتیازدهی خود مقالات دریافت شده را از حیث رعایت استانداردهای اخلاق در نشر بررسی کنند.

ماده ۲-۱۲- خرید خدماتی از قبیل نوشتن تمام یا قسمتی از متن دستنوشته، انجام مراحل ثبت و ارسال دستنوشته‌های تهیه شده برای مجلات از شرکت‌های ارائه دهنده‌ی خدمات پژوهشی به جز در مورد ترجمه متن مقالات به زبان دیگر و یا ویرایش ادبی متن نهایی ممنوع است.

جدول شماره ۱- معیار امتیازدهی به فعالیت‌ها در پروژه پژوهشی جهت تعیین رتبه نام نویسنده در فهرست نویسندگان مقاله

درصد*	توضیحات	وظایف	دسته‌ها
۵٪	ایده‌ای که پس از جستجوی مقالات روز تکمیل شده باشد و شامل جمعیت مورد مطالعه، گروه مقایسه در صورت وجود، مداخله مورد مطالعه و پیامد اصلی باشد.	ایده مبتنی بر شواهد*	ایده و پروپوزال
۵-۲۵٪	در فرمت تایید شده مرکز به طور کامل ارائه شده باشد، با تاکید بر عنوان کامل، بیان مسئله، اهداف، روش اجرا و حجم نمونه	تکمیل (مینی) پروپوزال	
۱-۱۰٪	ویزیت بیمار یا ثبت اطلاعات بیمارانی که در تحقیق به کار برده شده‌اند	جمع‌آوری داده‌ها	جمع‌آوری و آماده‌سازی داده
۱-۵٪	ورود داده‌ها به دیتابیس یا نرم‌افزارها		
۱-۷٪	هر اقدامی برای آماده‌سازی داده‌ها جهت آنالیز به کار می‌رود، اعم از چک کردن داده‌ها با بیماران یا پاکسازی داده‌ها	پاکسازی و آماده‌سازی داده‌ها	
۵-۲۰٪		آنالیز آماری	
۵٪		خلاصه (Abstract)	نگارش مقاله
۵٪		مقدمه (Introduction)	
۷٪		روش مطالعه (Method)	
۱٪		روش آماری (Statistical method)	
۶٪		نتایج (Result)	
۴٪		جداول و نمودارها	
۵-۸٪		بحث (Discussion)	
۲٪		نتیجه‌گیری (Conclusion)	
۵-۱۰٪	گذاشتن دیدگاه نگارشی، فنی، دستوری	داوری مقاله	ویرایش مقاله
۵-۱۵٪	گذاشتن دیدگاه‌هایی که موجب بهبود متن از نظر علمی می‌شوند		
۵٪	بازبینی و ویرایش نهایی	پیگیری	
۳٪	سابمیت و پیگیری تا چاپ		
۵-۱۵٪	پاسخگویی به داوران		
۱-۳٪		مسائل اجرایی	مدیریت کل پروژه
۱-۵٪		مسائل علمی	

* با توجه به این که در برخی موارد محدوده‌ای معین شده است، طبیعتاً مجموع درصدها از ۱۰۰ درصد تجاوز خواهد کرد. با توجه به اهمیت وظایف در تعیین اولویت نام افراد، درصد کلی مشکلی ایجاد نمی‌کند. مهم قابلیت مقایسه بین مولفین است. بدیهی است که مولفی که بیشتر امتیاز را کسب کند می‌تواند به عنوان نویسنده اول یا نویسنده مسئول مقاله خود را کاندید نماید. مولفین بعدی نیز به ترتیب امتیاز و با توافق سایر نویسندگان تعیین خواهند شد.

منبع جدول: دست‌والعمل حقوق معنوی نویسندگان در نشر متون علمی در مرکز تحقیقات کم‌تهاجمی دانشگاه علوم پزشکی ایران - دکتر علی کبیر،

دکتر فاطمه جسمی - خرداد ۱۳۹۳